

datum 24 mei 2018

Aan de Vaste Kamercommissie VWS

referentie

uw kenmerk -

Betreft Verzameloverleg AO
gegevensuitwisseling en
bescherming, d.d. 30 mei
2018

Geachte leden van de commissie,

Op woensdag 30 mei as. spreekt u met minister De Jonge en minister Bruins over gegevensuitwisseling en -bescherming in de zorg. InEen, vereniging van eerstelijnsorganisaties waaronder huisartsenposten, zorggroepen en gezondheidscentra, is blij met de toegenomen aandacht voor privacy en informatiebeveiliging. Zorgen hebben wij echter over de toenemende regeldruk die daaruit voortvloeit. InEen en haar leden maken zich hard voor betere samenwerking in de eerstelijns zorg, in het bijzonder rondom kwetsbare ouderen en chronische patiënten. Een adequate gegevensuitwisseling is daarvoor cruciaal. Het organiseren van deze zorg en de bijbehorende gegevensuitwisseling in zorgnetwerken wordt echter steeds lastiger door wet- en regelgeving, wat risico's voor de patiëntveiligheid en de kwaliteit van zorg met zich mee brengt.

Betere zorguitkomsten door samenwerking en goede gegevensuitwisseling

Voor het verlenen van goede zorg dichtbij huis en dichtbij de patiënt heeft de eerstelijnszorg een cruciale rol. De talloze professionals die werken in de eerste lijn werken veelal samen in netwerkverband. Soms strak georganiseerd, soms in meer losse werkalianties. Niet zelden zijn bij één patiënt meerdere zorgverleners betrokken. Voor een adequate en veilige zorgverlening is een passende gegevensuitwisseling onontbeerlijk. Een kwetsbare patiënt in een achterstandswijk bijvoorbeeld, heeft nu eenmaal niet alleen met de huisarts te maken, maar vaak ook met de wijkverpleegkundige, de apotheek, een diëtist en een internist. Voor een goede en afgestemde zorg moeten deze zorgverleners op de hoogte zijn van de situatie van de patiënt en de inspanningen van de andere zorgverleners. Dit blijkt in de praktijk geen sinecure; vanuit technisch oogpunt, maar meer nog vanwege regels die vanuit verschillende wettelijke regimes de gegevensuitwisseling bemoeilijken.

Zoeken naar balans tussen privacy en zorgkwaliteit

Vanuit de maatschappij bestaat logischerwijs de nadrukkelijke vraag om medische gegevens te beschermen tegen onbevoegde inzage en gebruik. Vigerende wet- en regelgeving, gedragscodes en NEN-normen vormen de basis voor de beveiliging van en verantwoorde omgang met medische gegevens. Medische dossiers mogen alleen toegankelijk zijn voor zorgverleners met een behandelrelatie met een patiënt. Logging maakt het mogelijk daar daadwerkelijk op toe te zien. Maar minstens zo belangrijk is de tijdige toegankelijkheid van medische dossiers of dossierdelen voor zorgverleners en medewerkers die zorgtaken uitvoeren. Zeker ook in spoedsituaties. Een ingewikkelde balans.

Zorgverlening in het gedrang door toenemende regeldruk

Deze ingewikkelde balans tussen regels en werkbaarheid in de zorgpraktijk wordt in toenemende mate gefrustreerd door uiteenlopende eisen vanuit verschillende domeinen van specifieke en generieke wet en regelgeving. Zorgnetwerken zijn samenwerkingsverbanden van zelfstandige zorgaanbieders rondom patiënten. Veel van de wetgeving gaat echter nog steeds uit van een veronderstelde een-op-een relatie: een patiënt heeft slechts één zorgverlener. Slechts met veel moeite is het mogelijk om de zorg en de bijbehorende gegevensuitwisseling goed te regelen. Hieronder tonen we een selectie van de belangrijkste wet- en regelgeving die momenteel in acht moet worden genomen bij het organiseren van zorg in eerstelijnsnetwerken:

- Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)
- Besluit elektronische gegevensverwerking door zorgaanbieders (Begz)
- Uitvoeringswet AVG (uAVG)
- Wet aanvullende bepalingen verwerking persoonsgegevens in de zorg (Wapz)
- Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz)
- Wet marktordening gezondheidszorg (WMG)
- Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (Wgbo)
- Wet toelating zorginstellingen (Wtzi)
- Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen (Wmcz)
- Zorgverzekeringswet (Zvw)

In een aantal gevallen is er sprake van tegengestelde eisen waardoor zorgaanbieders niet de beste zorg kunnen bieden. Elk van de wetten, de uitvoerders en de toezichthouders hebben op zichzelf een bestaansgrond. Wij betwijfelen echter of voldoende wordt stilgestaan bij de effecten van interactie tussen verschillende wettelijke regimes. Soms worden van zorgaanbieders gegevens geëist waarover die zorgaanbieder op grond van andere regels niet (zonder meer) mag beschikken. Een goed voorbeeld daarvan vormen de (persoons)gegevens die verzameld moeten worden voor kwaliteitsmetingen.

Risico's voor de patiëntveiligheid en kwaliteit van zorg

Deze problematiek leidt onder meer tot veel kunst- en vliegwerk om gegevensuitwisseling in zorgnetwerken goed te regelen, en dus veel uitvoeringslast ten koste van de tijd die aan patiëntenzorg besteed kan worden. Daarnaast bestaat een reëel risico van ongewenst defensief gedrag bij patiënten bij het moeten geven van toestemming voor gegevensuitwisseling: "*laat ik maar geen toestemming geven, ik kan het allemaal niet goed overzien*". Maar ook bij zorgverleners: "*als ik niet uitwissel overtreed ik in ieder geval geen regels*". Dergelijk defensief gedrag kan de patiëntveiligheid en de kwaliteit van zorg onder druk zetten. Dat vinden wij onwenselijk en eigenlijk ook niet acceptabel.

Om die reden verzoeken wij u de ministers aandacht te vragen voor de gevolgen van ogenschijnlijk tegenstrijdige opdrachten in wet- en regelgeving. Ook verzoeken wij u de ministers te vragen om te onderzoeken of het mogelijk is om meer wettelijke grondslagen te creëren om in het kader van de patiëntveiligheid en/of de kwaliteit van zorg gezondheidsgegevens van patiënten te (mogen) verwerken, dan wel op een andere manier via aanpassingen in de regelgeving te bewerkstelligen dat zorgaanbieders (in de eerste lijn) niet belemmerd worden hun taakuitoefening. Ten behoeve van optimale patiëntenzorg.

We rekenen op uw steun en zijn graag bereid onze brief nader toe te lichten. U kunt contact opnemen met Lisa Tiggelaar, Public Affairs InEen, l.tiggelaar@ineen.nl.

Met vriendelijke groet,

Martin Bontje, voorzitter InEen